

Utkast til forskrift om utfylling og gjennomføring av bestemmelsene om alderspensjon i folketrygdloven

Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet..... med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) §§ 3-16 fjerde ledd, 19-7 åttende ledd, 19-8 åttende ledd, 19-13 sjette ledd, 19-14 tiende ledd, 20-7 fjerde ledd, 20-8 fjerde ledd, 20-13 femte ledd, 20-17 sjette ledd, 20-18 tiende ledd, 20-20 fjerde ledd, 20-21 fjerde ledd, lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven del II niende ledd og forskrifttil utfylling og gjennomføring av regulering av alderspensjon og av grunnbeløpet i folketrygden.

Kapittelinndeling

Kapittel 1	Innledende bestemmelser
Kapittel 2	Pensjonsopptjening for dagpengemottakere
Kapittel 3	Pensjonsopptjening ved omsorgsarbeid
Kapittel 4	Beregning og fastsetting av forholdstall og delingstall
Kapittel 5	Minste samlede pensjonsnivå for pensjonistektepar
Kapittel 6	Omregning av pensjonen på grunnlag av opptjening mv. etter pensjonsuttak
Kapittel 7	Effekten av levealdersjusteringen ved regulering av satsene for minste pensjonsnivå og for garantipensjon
Kapittel 8	Regulering av pensjon ved endring av pensjonsgrad
Kapittel 9	Garanti for opptjente rettigheter pr. 31. desember 2009
Kapittel 10	Fastsetting av pensjonsbeholdning for pensjongivende inntekt og pensjonspoeng mv. opptjent før 1. januar 2010
Kapittel 11	Overgangsbestemmelser
Kapittel 12	Avsluttende bestemmelser

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1-1 Virkeområde

Denne forskriften inneholder bestemmelser til utfylling og gjennomføring av kapittel 19 Alderspensjon og kapittel 20 Ny alderspensjon i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd.

§ 1-2 Definisjoner

I denne forskriften menes med:

- Basispensjon: summen av grunnpensjon og tilleggspensjon beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, se folketrygdloven § 19-5.
- Basisgrunnpensjon: den delen av basispensjonen som er grunnpensjon.
- Basistilleggspensjon: den delen av basispensjonen som er tilleggspensjon.
- Basispensjonstillegg: minste pensjonsnivå multiplisert med forholdstallet ved 67 år og avkortet mot basispensjonen, se folketrygdloven § 19-9 fjerde ledd.
- Restpensjon: summen av grunnpensjon, tilleggspensjon og pensjonstillegg som ikke tas ut ved gradert uttak, se folketrygdloven § 19-10 femte ledd.
- Restgrunnpensjon: den delen av restpensjonen som er grunnpensjon.
- Resttilleggspensjon: den delen av restpensjonen som er tilleggspensjon.
- Restpensjonstillegg: den delen av restpensjonen som er pensjonstillegg.

Kapittel 2 Pensjonsopptjening for dagpengemottakere

§ 2-1 *Virkeområde*

Bestemmelsene i dette kapitlet får anvendelse for personer som helt eller delvis får beregnet alderspensjon etter kapittel 20 i folketrygdloven og som har mottatt dagpenger etter kapittel 4 i folketrygdloven. Bestemmelsene utfyller folketrygdloven § 20-7.

§ 2-2 *Fastsetting av inntekt for pensjonsopptjeningen etter folketrygdloven § 20-7*

Ved fastsetting av inntekt for pensjonsopptjening benyttes utbetalte dagpenger i kalenderåret og inntekt forut for dagpengeperioden. Inntekt forut for dagpengeperioden beregnes på samme måte som dagpengegrunnlaget, se folketrygdloven § 4-11, men uten hensyn til begrensingen i fjerde ledd. Dersom medlemmet har mottatt dagpenger i henhold til folketrygdloven § 4-17 skal også inntekter som nevnt i bestemmelsens sjette ledd medregnes.

Når inntekt forut for dagpengeperioden ikke er høyere enn seks ganger grunnbeløpet i alle utbetalingsvedtak for året, skal inntekten for pensjonsopptjening tilsvare utbetalte dagpenger i kalenderåret, eksklusive barnetillegg og ferietillegg omregnet til 100 prosent kompensasjonsgrad.

Når inntekten forut for dagpengeperioden er høyere enn seks ganger grunnbeløpet, framkommer inntekten for pensjonsopptjening ved at det først foretas en beregning som nevnt i andre ledd. Dette beløpet multipliseres med forholdet mellom inntekten opp til 7,1 ganger grunnbeløpet og seks ganger grunnbeløpet. Dersom inntekten har vært høyere enn seks ganger grunnbeløpet forut for to utbetalingsvedtak, anvendes den høyeste inntekten.

I inntekten for pensjonsopptjening som framkommer etter andre eller tredje ledd skal det gjøres fradrag for utbetalte dagpenger som er opptjent iht. folketrygdloven § 20-5.

Andre og fjerde ledd gjelder tilsvarende for medlemmer som har mottatt dagpenger etter folketrygdloven § 4-19.

§ 2-3 *Pensjonsopptjening for fiskere og fangstmenn som mottar arbeidsledighetstrygd i fiske*

For fiskere og fangstmenn som har mottatt arbeidsledighetstrygd etter forskrift 26. januar 1990 nr. 67 om arbeidsledighetstrygd i fiske, skal inntekten for pensjonsopptjeningen tilsvare utbetalt arbeidsledighetstrygd i kalenderåret eksklusive barnetillegg multiplisert med faktoren som framkommer ved omregning av utbetalte dagpenger etter § 2-2 andre ledd til 100 prosent kompensasjonsgrad.

I inntekten for pensjonsopptjening som framkommer etter første ledd skal det gjøres fradrag for utbetalt arbeidsledighetstrygd i fiske i samme kalenderår.

Kapittel 3 Pensjonsopptjening ved omsorgsarbeid

§ 3-1 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder både for personer som får sin alderspensjon beregnet etter kapittel 19 og kapittel 20 i folketrygdloven. Bestemmelsene utfyller folketrygdloven § 3-16 og § 20-8.

§ 3-2 Omsorgsopptjening

Med omsorgsopptjening menes her både opptjening av pensjonspoeng for omsorgsarbeid (omsorgspoeng) etter folketrygdloven § 3-16 og pensjonsopptjening ved omsorgsarbeid etter folketrygdloven § 20-8.

A Pensjonsopptjening ved omsorgsarbeid for små barn

§ 3-3 Omsorgsyter

Med omsorgsyter menes en person som har den daglige omsorgen for barn og som har foreldreansvaret etter barneloven. Det samme gjelder en person med den daglige omsorgen for fosterbarn etter barnevernloven.

Som omsorgsyter kan også regnes annen omsorgsperson dersom det godtgjøres at vedkommende har hatt den faktiske og daglige omsorgen for barnet eller barna i minst halve kalenderåret.

§ 3-4 Tildeling av omsorgsopptjening

Omsorgsopptjening på grunnlag av omsorgen for ett barn eller for flere barn som bor sammen, gis bare én omsorgsyter for det enkelte kalenderår. Når en omsorgsyter gis omsorgsopptjening i et år, kan en annen omsorgsyter først gis opptjening for det påfølgende kalenderåret.

En person som alene mottar barnetrygd for barnet gis automatisk omsorgsopptjeningen uten å sette fram krav om det.

Når barnet eller barna bor skiftevis og tilnærmet like lenge hos mor og far, og begge omsorgsyterne hver måned får en del av barnetrygden eller får ytelsen utbetalt i tilnærmet lik lang periode av året, må omsorgsyterne søke om omsorgsopptjening med opplysning om hvem av omsorgsyterne som skal ha opptjeningen.

Dersom det ikke ytes barnetrygd for barnet eller barna må det settes fram krav om omsorgsopptjening med opplysning om hvem av omsorgsyterne som skal ha omsorgsopptjeningen. Omsorgsforholdet må dokumenteres.

Dersom flere omsorgsytere setter fram krav om omsorgsopptjening for samme år, gis opptjeningen til den av dem med lavest pensjonsgivende inntekt i vedkommende år. Hvis ingen av dem har pensjonsgivende inntekt, gis opptjeningen til den med lavest ytelse fra folketrygden.

§ 3-5 Frist for framsetting av krav om omsorgsopptjening

Krav om omsorgsopptjening må settes fram senest i løpet av kalenderåret etter det kalenderår kravet gjelder. Unntatt fra denne fristen er pliktige eller frivillige medlemmer i trygden, som grunnet utenlandsopphold ikke automatisk gis omsorgsopptjening.

§ 3-6 *Overføring av omsorgsopptjeningen mellom omsorgsyterne*

Omsorgsytere som er sammen om omsorgen for ett eller flere barn, kan overføre omsorgsopptjeningen til den av dem som ikke er barnetrygdmottaker. Dette gjelder ikke når opptjeningen ved omsorgsarbeid inngår i beregningsgrunnlaget i en pensjon som allerede har blitt eller blir utbetalt. Ved overføring av omsorgsopptjeningen gjelder fristen i § 3-5 tilsvarende.

§ 3-7 *Omsorgsforhold som strekker seg over flere kalenderår*

Dersom det er truffet vedtak om å gi omsorgsopptjening for ett kalenderår, gis opptjeningen til den samme omsorgsyteren for de påfølgende kalenderårene hvis det ikke settes fram nytt krav.

Når en omsorgsyter er registrert med omsorgsopptjening i et år kan en annen omsorgsyter først godskrives opptjening for det påfølgende kalenderåret.

B Pensjonsopptjening ved omsorgsarbeid for syk, funksjonshemmet eller eldre person

§ 3-7 *Omsorgsarbeidets omfang*

Når det skal vurderes om omsorgsarbeidet utgjør minst 22 timer pr. uke, regnes det med reisetid til og fra den omsorgstrengendes hjem med opptil en halv time pr. besøk. Dersom omsorgsarbeidet helt eller delvis utøves i tilknytning til arbeidsreise mv., skal bare ekstra reisetid som følge av omsorgsforholdet tas i betraktning.

§ 3-8 *Omsorgsarbeid for flere personer*

Dersom omsorgsyteren pleier to eller flere personer, må omsorgsarbeidet i minst ett av tilfellene fylle vilkårene til omsorgsarbeidets omfang. Når de omsorgstrengende tilhører samme husstand, skal omsorgsarbeidet likevel vurderes under ett.

§ 3-9 *Flere utøver omsorgsarbeid for samme person*

Når flere utøver omsorgsarbeid for samme person, må den enkelte omsorgsyteren fylle vilkårene for rett til omsorgsopptjening.

§ 3-10 *Avgrensing mot omsorgsarbeid utført av personer i omsorgsykker*

Det gis ikke omsorgsopptjening for omsorg som utføres i institusjon. Med institusjon menes eksempelvis boformer som er omfattet av folketrygdloven § 3-27 og § 10-14 og boformer der den omsorgstrengende må betale vederlag til det offentlige for opphold og pleie. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan bestemme at også andre tilfeller skal regnes som omsorgsarbeid i institusjon.

Omsorgsopptjening gis ikke for omsorg som er en del av omsorgsyterens arbeid i offentlig eller privat tjeneste (fast eller midlertidig) eller som ledd i virksomhet som selvstendig næringsdrivende.

Omsorgsopptjening kan likevel gis personer som mottar omsorgslønn fra kommunen (se lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. § 4-2 bokstav e) eller får godtgjørelse som hjemmehjelper som alternativ til slik lønn.

§ 3-11 *Frist for framsetting av krav om omsorgsopptjening*

Omsorgsopptjening gis bare etter krav fra omsorgsyter, se likevel § 3-12 første ledd.

Omsorgsopptjening for et kalenderår kan bare gis dersom krav om dette settes fram senest i løpet av de to påfølgende kalenderårene.

§ 3-12 *Forhøyet hjelpestønad*

Dersom den omsorgstrengende får forhøyet hjelpestønad etter de to høyeste satsene, se folketrygdloven § 6-5, godskrives en av foreldrene omsorgsopptjening uten at det er nødvendig å sette fram krav.

Omsorgsopptjening etter første ledd gis den av foreldrene som mottar barnetrygd for barnet. Dersom foreldrene er sammen om omsorgen for barnet, kan de be om at opptjeningen gis den som ikke mottar barnetrygd.

Omsorgsopptjening etter første og andre ledd gis til og med kalenderåret retten til forhøyet hjelpestønad faller bort. Dersom omsorgen fortsetter etter dette tidspunktet må det settes fram krav om omsorgsopptjening etter § 3-10.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder ikke når det er aktuelt å gi omsorgspoeng til mer enn en omsorgsyter.

§ 3-13 *Attestasjon*

Når Arbeids- og velferdsetaten krever det, har den omsorgstrengendes bostedskommune plikt til å attestere om omsorgsforholdet oppfylder vilkårene for rett til omsorgsopptjening og om det utføres av den som har krevd omsorgsopptjening. Slik attestasjon skal gis uten ugrunnet opphold.

For kommunens arbeid med attestasjon av omsorgsforhold ytes det en godtgjørelse etter satser som fastsettes av departementet. Godtgjørelsen utbetales av det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

§ 3-14 *Pleieforhold som strekker seg over flere kalenderår*

Dersom det er truffet vedtak om å gi omsorgsopptjening for ett kalenderår, gis det omsorgsopptjening for påfølgende kalenderår uten at det er nødvendig å sette fram nytt krav etter § 3-11. Omsorgsyteren skal likevel bekrefte om omsorgsforholdet består og om det i det vesentligste har samme omfang som før. Som ledd i stikkprøvekontroll kan Arbeids- og velferdsetaten kreve at kommunen gir attest som nevnt i § 3-13.

Kapittel 4 Beregning og fastsetting av forholdstall og delingstall

§ 4-1 *Virkeområde*

Dette kapitlet med tilhørende vedlegg inneholder nærmere bestemmelser om beregningen og fastsettingen av forholdstall og delingstall. Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder både for personer som får sin alderspensjon beregnet etter reglene i kapittel 19 og kapittel 20 i folketrygdloven. Bestemmelsene utfyller folketrygdloven § 19-7 og § 20-13.

§ 4-2 *Tidspunkt for fastsetting av forholdstall og delingstall*

Forholdstallene og delingstallene for et årskull skal fastsettes innen 1. juli det året et årskull fyller 61 år.

§ 4-3 *Dødelighet og gjenstående forventet levetid*

Sannsynligheten for at en person i et årskull dør i en gitt alder fram til og med 59 år, beregnes ved gjennomsnittlig dødelighet i de to kalenderårene årskullet er i den gitte alderen, se vedlegg 1 formel (1a).

Sannsynligheten for at en person i et årskull dør i en gitt alder fra og med 60 år, beregnes ved gjennomsnittlig dødelighet for denne alderen i de ti siste kalenderårene før årskullet fyller 61 år. For aldre hvor man mangler observasjoner i det enkelte år, så settes sannsynligheten i den videre beregningen til 1, se vedlegg 1 formel (1 b).

Sannsynlighetene beregnet etter første og andre ledd benyttes til å beregne sannsynligheten for at en person i et årskull overlever til en gitt alder ved å justere for årskullets sannsynlighet for å dø frem til denne alderen, se vedlegg 1 formel (2).

Ved beregning av gjenstående levetid ved ulike uttaksaldre fra og med 62 år til og med 75 år skal det tas hensyn til at dødsfall skjer mellom aldre målt i hele år, se vedlegg 1 formel (3).

§ 4-4 *Delingstall*

Delingstall etter folketrygdloven § 20-12 beregnes etter den matematiske formelen som er beskrevet i vedlegget, se vedlegg 1 formel 4. Delingstallet fremkommer ved at det tas hensyn til forholdet mellom regulering av pensjon under utbetaling og diskonteringsrenten og til forholdet mellom årskullets sannsynlighet for å overleve fram til uttaksalder og årskullets gjennomsnittlige sannsynlighet for å overleve fram til alderen 27 til 66 år, jf. § 4-3.

§ 4-5 *Forholdstall*

Forholdstall etter folketrygdloven § 19-7 beregnes ved en brøk der årskullets forventede gjenstående levetid inngår i telleren og utviklingen i forventet levealder fra 1943-kullet inngår i nevneren.

Ved beregningen av forventet gjenstående levetid tas det hensyn til forholdet mellom regulering av pensjon under utbetaling og diskonteringsrenten og til forholdet mellom årskullets sannsynlighet for å overleve fram til uttaksalder og årskullets sannsynlighet for å overleve fram til 62 år beregnet etter § 4-3, se vedlegg 1 formel (5).

Forholdstallet normeres til 1 for 1943-kullet ved 67 år etter folketrygdloven § 19-7 andre ledd femte punktum. Det innebærer at brøkens nevner for 1943-kullet er lik telleren for 1943-kullet ved uttak ved 67 år, se vedlegg 1 formel (6).

Ved beregningen av senere årskulls forholdstall, tilpasses brøkens nevner for å ta hensyn til den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen, se § 4-6.

§ 4-6 *Gradvis innfasing av levealdersjusteringen*

Gradvis innfasing av levealderjusteringen etter folketrygdloven § 19-7 tredje ledd gjennomføres ved å tilpasse nevneren i brøken som benyttes til beregning av forholdstall etter § 4-5 slik at økningen i forholdstallet ved 67 år oppfyller folketrygdloven § 19-7 tredje ledd, se vedlegg 1 formel (7).

Nevneren som framkommer etter første ledd skal også benyttes ved beregning av forholdstall for andre uttaksaldre enn 67 år, jf. folketrygdloven § 19-7 fjerde ledd, se vedlegg 1 formel (8)

Vedlegg 1

1. Dødelighet

$q_{K,A}$ i formlene 1a og 1b betegner et årskull (K) sin sannsynlighet for å dø (q) i en gitt alder (A) og beregnes som et gjennomsnitt av dødeligheten i kalenderår (d) slik:

$$(1a) \quad q_{K,A} \equiv \frac{1}{2}(d_{K+A,A} + d_{K+A+1,A}) \quad , \text{ for } A \in \{0, \dots, 59\} \text{ og } K \geq 1943$$

$$(1b) \quad q_{K,A} \equiv \frac{1}{10} \sum_{t=K+51}^{K+60} d_{t,A} \quad , \text{ for } A \in \{60, \dots, \infty\} \text{ og } K \geq 1943$$

2. Overlevelse

$l_{K,A}$ er sannsynligheten (l) for at en person i årskull (K) overlever fra fylte 27 år til fylte A år og beregnes slik:

$$(2) \quad l_{K,A} \equiv \begin{cases} 1 & , \text{ for } A = 27, K \geq 1943 \\ l_{K,A-1}(1 - q_{K,A-1}) & , \text{ for } A \in \{28, \dots, \infty\}, K \geq 1943 \end{cases}$$

3. Forventet gjenstående levetid

Et årskulls forventede gjenstående levetid (L) ved ulike uttaksaldre fra og med 62 år til og med 75 år beregnes slik:

$$(3) \quad L_{K,A} = \frac{1}{l_{K,A}} \sum_{x=A}^{\infty} \frac{(l_{K,x} + l_{K,x+1})}{2} = \sum_{x=A}^{\infty} p_{K,A,x} \quad , \text{ for } A \in \{62, \dots, 75\}, K \geq 1943$$

$p_{K,A,x}$ betegner gjennomsnittlig levetid ved alder x år for de i årskull K som overlever fram til alder A år.

4. Delingstall

Delingstallet (DT) for årskull K ved en uttaksalder mellom 62 og 75 år framkommer ved at man i uttrykket for forventet gjenstående levetid tar hensyn til forholdet mellom regulering av pensjon under utbetaling og diskonteringsrenten og til forholdet mellom årskullet sannsynlighet for å overleve fram til uttaksalder og gjennomsnittlig sannsynlighet for å overleve fram til alderen 27 til 66 år slik:

$$(4) \quad DT_{K,A} \equiv \frac{l_{K,A}}{\frac{1}{40} \sum_{i=27}^{66} l_{K,i}} \left(\sum_{x=A}^{\infty} 0,9925^{x-A} p_{K,A,x} \right) \quad , \text{ for } A \in \{62,75\}, K \geq 1954$$

5. Telleren i forholdstallet

Telleren (T) i forholdstallet for årskull K ved en uttaksalder mellom 62 og 75 år framkommer ved at man i uttrykket for forventet gjenstående levetid tar hensyn til forholdet mellom regulering av pensjon under utbetaling og diskonteringsrenten og til forholdet mellom årskullets sannsynlighet for å overleve fram til uttaksalder og årskullets sannsynlighet for å overleve fram til alderen 62 år slik:

$$(5) \quad T_{K,A} \equiv \frac{l_{K,A}}{l_{K,62}} \left(\sum_{x=A}^{\infty} 0,9925^{x-A} p_{K,A,x} \right) \quad , \text{ for } A \in \{62,75\}, 1943 \leq K \leq 1962$$

6. Normering av forholdstallet

Forholdstallet normeres til 1 for 1943-kullet ved 67 år. Forholdstallene for 1943-kullet beregnes dermed som en brøk, der brøkens nevner (N) er lik brøkens teller ved pensjonsuttak ved 67 år:

$$(6) \quad N_{1943} \equiv \frac{l_{1943,67}}{l_{1943,62}} \left(\sum_{x=67}^{\infty} 0,9925^{x-67} p_{1943,67,x} \right)$$

7. Gradvis innfasing av levealdersjusteringen

Gradvis innfasing av levealderjusteringen etter folketrygdloven § 19-7 tredje ledd, gjennomføres ved å tilpasse nevneren (N) i brøken som uttrykker forholdstallet årskull K ved hjelp av vektorer (v) slik:

$$(7) \quad N_K \equiv N_{K-1} \left[1 + v_K * \left(\max \left\{ 1, \frac{T_{K,67}}{1,005 * T_{K-1,67}} \right\} - 1 \right) \right] \quad , \text{ for } K \in \{1944,1962\}$$

der vektene v_K er gitt ved:

$$v_K \equiv \begin{cases} 1 & , \text{ for } K \in \{1944,1949\} \\ 1 - \frac{K-1949}{10} & , \text{ for } K \in \{1950,1958\} \\ 0 & , \text{ for } K \in \{1959,1962\} \end{cases}$$

8. Forholdstall

Forholdstallet (FT) for hvert årskull 1943–1962 for uttaksalder 62–75 blir beregnet ved følgende brøk, der telleren (T) er definert i (5), nevneren (N) for 1943-kullet er definert i (6) og nevneren (N) for årskullene 1944–1962 er definert i (7):

$$(8) \quad FT_{K,A} \equiv \frac{T_{K,A}}{N_K} \quad , \text{ for } A \in \{62,75\}, 1943 \leq K \leq 1962$$

Kapittel 5 Minste samlede pensjonsnivå for pensjonistektepar

§ 5-1 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for personer som omfattes av folketrygdloven § 19-8 tredje ledd og som mottar hel alderspensjon og har en ektefelle som mottar hel alderspensjon.

Bestemmelsene utfyller folketrygdloven § 19-8.

§ 5-2 Unntak fra lav sats for minste pensjonsnivå

Dersom ektefellenes samlede pensjon er lavere enn et beregnet minste pensjonsnivå for pensjonistekteparet etter § 5-3 første ledd, skal pensjonsnivået fastsettes i henhold til § 5-3 andre ledd. I samlet pensjon medregnes ytelser som nevnt i folketrygdloven § 19-11 tredje ledd, og tillegg til pensjonen etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd. Som samlet pensjon medregnes også alderspensjon beregnet i henhold til folketrygdloven kapittel 20, herunder ytelser som nevnt i folketrygdloven § 20-15 tredje ledd og tillegg etter folketrygdloven § 20-18 femte ledd.

§ 5-3 Fastsetting av tillegg

Minste pensjonsnivå for hver av ektefellene beregnes som minste pensjonsnivå etter ordinær sats, justert for trygdetid. Samlet minste pensjonsnivå settes lik summen av hver av ektefellenes minste pensjonsnivå beregnet etter første punktum.

Dersom ektefellenes samlede pensjon iht. § 5-2 er lavere enn samlet minste pensjonsnivå etter første ledd andre punktum, skal det utbetales et tillegg tilsvarende differansen mellom samlet pensjon og samlet minste pensjonsnivå. Tillegget utbetales til den av ektefellene som har lavere pensjon enn eget minste pensjonsnivå etter første ledd første punktum. Dersom begge har lavere pensjon enn eget minste pensjonsnivå, skal det utbetales et tillegg til hver av ektefellene slik at den enkeltes pensjon tilsvarer eget minste pensjonsnivå.

§ 5-4 Omregning av tillegg

Ved hver endring som påvirker pensjonen eller minste pensjonsnivå, herunder endring i pensjonsgrad, ny opptjening, økt trygdetid og reguleringer skal det foretas en ny beregning av tillegg etter reglene i § 5-3.

Kapittel 6 Omregning av pensjonen på grunnlag av opptjening mv. etter pensjonsuttak

§ 6-1 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet del A gjelder for personer som får alderspensjonen beregnet etter kapittel 19 i folketrygdloven og bestemmelsene i del B gjelder for personer som får alderspensjonen beregnet etter kapittel 20 i folketrygdloven. Bestemmelsene utfyller folketrygdloven § 19-13 og § 20-17.

A Alderspensjon etter folketrygdloven kapittel 19

§ 6-2 Negative størrelser ved omregning etter folketrygdloven § 19-13

Ved omregning av pensjon etter folketrygdloven § 19-13 vil tidligere beregninger av pensjonstillegg få betydning også om de har vært negative. Dersom basispensjonstillegg, pensjonstillegg eller restpensjonstillegg blir eller er negative ved beregning av pensjon etter folketrygdloven § 19-9, § 19-10, § 19-12, § 19-13 eller § 19-14 skal de negative størrelsene benyttes tilsvarende ved omregninger etter § 19-13 i folketrygdloven.

§ 6-3 Omregning ved negativt restpensjonstillegg ved gradert uttak

Dersom restpensjonstillegget ville blitt negativt ved avkortning etter regelen i folketrygdloven § 19-13 andre og fjerde ledd, se § 6-2, og personen har pensjonstillegg under utbetaling, skal det foretas en oppdatering av pensjonsgraden samtidig med avkortningen.

Oppdatering og avkortning foretas ved at pensjon under utbetaling multipliseres med forholdstallet på omregningstidspunktet og tillegges restpensjonen. Økt basispensjon og endring i basispensjonstillegg overføres deretter til restpensjonen. Ny pensjon under utbetaling beregnes ved å multiplisere restpensjonen med gjeldende uttaksgrad og dividere med forholdstallet på omregningstidspunktet. Pensjon som ikke tas ut, utgjør ny restpensjon.

Oppdatering av pensjonsgraden etter denne bestemmelsen påvirker ikke den enkeltes rett til å endre eller oppdatere pensjonsgraden etter folketrygdloven § 19-10 fjerde ledd.

§ 6-4 Omregning av pensjon ved endring i sivilstand mv. etter uttak

Ved endring i sivilstand mv. etter uttak av alderspensjon skal pensjonen og restpensjonen omregnes i følgende tilfeller:

- a) Endring i sivilstand mv. som endrer retten til grunnpensjon etter folketrygdloven § 19-5 jf. kapittel 3.
- b) Endring i sivilstand mv. som endrer retten til minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-8.
- c) Endring i sivilstand mv. som innebærer at pensjonisten får rett til en grunnpensjon basert på ektefellens trygdetid etter folketrygdloven § 19-16 eller en kombinert tilleggspensjon etter folketrygdloven § 19-16 jf. § 3-23, samt ved bortfall av disse rettighetene.
- d) Endring i sivilstand mv. som innebærer at grunnpensjonen, pensjonstillegg eller tilleggspensjon endres for personer som følger regler fra tidligere folketrygdloven § 7-2 nr. 3 første ledd om godskriving av ektefellens trygdetid, § 7-2 nr. 2 bokstav b om fastsetting av grunnpensjon når ektefellen har gradert uførepensjon eller § 7-3 nr. 3 om poengtillegg.

Ny grunnpensjon, tilleggspensjon og pensjonstillegg under utbetaling beregnes ved å multiplisere henholdsvis basisgrunnpensjon, basistilleggspensjon og basispensjonstillegg etter

endring i sivilstand mv. med forholdet mellom grunnpensjon under utbetaling og basisgrunnpensjon før endring i sivilstand mv.

Ny restgrunnpensjon, resttilleggspensjon og restpensjonstillegg beregnes ved å multiplisere henholdsvis basisgrunnpensjon, basistilleggspensjon og basispensjonstillegg etter endring i sivilstand mv. med forholdet mellom restgrunnpensjon og basisgrunnpensjon før endring i sivilstand mv.

B Ny alderspensjon etter folketrygdloven kapittel 20

§ 6-5 Negative størrelser ved omregning etter folketrygdloven § 20-17

Ved omregning av pensjon etter folketrygdloven § 20-17 vil tidligere beregninger av garantipensjon og garantipensjonsbeholdning få betydning også om de har vært negative. Dersom garantipensjon og garantipensjonsbeholdning blir eller er negative ved beregning av pensjon etter folketrygdloven § 20-11, § 20-14, § 20-16, § 20-17 eller § 20-18 skal de negative størrelsene benyttes tilsvarende ved omregninger etter § 20-17 i folketrygdloven.

§ 6-6 Omregning ved negativ garantipensjonsbeholdning ved gradert uttak

Dersom garantipensjonsbeholdningen ville blitt negativ ved avkortning etter regelen i folketrygdloven § 20-17 andre ledd, se § 6-5, og personen har garantipensjon under utbetaling, skal det foretas en oppdatering av pensjonsgraden samtidig med avkortningen.

Oppdatering og avkortning foretas ved at inntektpensjon og garantipensjon multipliseres med delingstallet på omregningstidspunktet og tillegges henholdsvis pensjonsbeholdning og garantipensjonsbeholdning. Økt opptjening tillegges pensjonsbeholdningen, og garantipensjonsbeholdningen avkortes med 80 prosent av den økte opptjeningen. Ny inntektpensjon og garantipensjon under utbetaling beregnes ved at en andel av henholdsvis pensjonsbeholdningen og garantipensjonsbeholdningen som tilsvarer gjeldende uttaksgrad divideres med delingstallet på omregningstidspunktet. Pensjon som ikke tas ut, utgjør nye restbeholdninger.

Oppdatering etter denne bestemmelsen påvirker ikke vedkommendes rett til å endre eller oppdatere pensjonsgraden etter folketrygdloven § 20-14 fjerde ledd.

§ 6-7 Omregning av garantipensjon ved endring i sivilstand mv. etter uttak

Ved endring i sivilstand mv. etter uttak av garantipensjon som medfører at satsen for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-9 endres, skal garantipensjon under utbetaling og beholdning av garantipensjon omregnes.

Garantipensjon under utbetaling omregnes ved å summere garantipensjonen med 80 prosent av inntektpensjonen og multiplisere med forholdet mellom satsen for garantipensjon personen hadde rett til etter og før endringen. Omregnet garantipensjon avkortes deretter med 80 prosent av inntektpensjonen.

Beholdningen av garantipensjon omregnes ved å summere beholdningen av garantipensjon med 80 prosent av pensjonsbeholdningen og multiplisere med forholdet mellom satsen for garantipensjon personen hadde rett til etter og før endringen. Omregnet garantipensjonsbeholdning avkortes deretter med 80 prosent av pensjonsbeholdningen.

Kapittel 7 Beregning av effekten av levealdersjusteringen ved regulering av satsene for minste pensjonsnivå og for garantipensjon

§ 7-1 Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder både for personer som får sin alderspensjon beregnet etter reglene i kapittel 19 og kapittel 20 i folketrygdloven. Bestemmelsene utfyller folketrygdloven § 19-14 og § 20-18 og forskrift..... til utfylling og gjennomføring av regulering av alderspensjon og av grunnbeløpet i folketrygden.

§ 7-2 Effekten av levealdersjusteringen ved reguleringen

Effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret, se § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd, fremkommer slik:

- a) For år til og med år 2029 benyttes forholdet mellom forholdstallene for 67-åringer i reguleringsåret og 67-åringer i det forutgående året.
- b) For år fra og med 2030 benyttes forholdet mellom delingstallene for 67-åringer i reguleringsåret og 67-åringer i det forutgående året.

Kapittel 8 Regulering av pensjon ved endring av pensjonsgrad

§ 8-1 *Virkeområde*

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder både for personer som får sin alderspensjon beregnet etter reglene i kapittel 19 og kapittel 20 i folketrygdloven. Bestemmelsene utfyller folketrygdloven § 19-14 og § 20-18.

§ 8-2 *Endring av pensjonsgrad*

Gjennomsnittlig uttaksgrad beregnes som summen av månedlige uttaksgrader siste tolv måneder delt på tolv.

Første gangs uttak av pensjon regnes også som endring av pensjonsgrad.

§ 8-3 *Regulering av restpensjon og pensjonsbeholdning etter endring av pensjonsgrad*

Restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd og pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten med virkning fra 1. mai.

Dersom uttaksgraden pr. 1. mai er lavere enn gjennomsnittlig uttaksgrad siste tolv måneder skal restpensjonen og pensjonsbeholdningen reguleres opptjente pensjonsrettigheter med lønnsvekst og fratrekkes deretter en faktor f_1 lik:

$$f_1 = 0,0075 \times \frac{\text{gjennomsnittlig uttaksgrad siste år} - \text{uttaksgrad pr. 1.mai}}{100\% - \text{uttaksgrad pr. 1. mai}}$$

§ 8-4 *Regulering av pensjon under utbetaling etter endring av pensjonsgrad*

Pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent med virkning fra 1. mai.

Dersom uttaksgraden pr. 1. mai er høyere enn gjennomsnittlig uttaksgrad siste tolv måneder, reguleres pensjon under utbetaling med lønnsvekst og fratrekkes deretter en faktor f_2 lik:

$$f_2 = 0,0075 \times \frac{\text{gjennomsnittlig uttaksgrad siste år}}{\text{uttaksgrad pr. 1.mai}}$$

Kapittel 9 Garanti for opptjente rettigheter pr. 31. desember 2009

§ 9-1 *Virkeområde*

Dette kapitlet inneholder bestemmelser som gjelder for personer som har hele eller deler av sin pensjonsopptjening beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 20. Kapitlet gir utfyllende bestemmelser til folketrygdloven § 20-20.

§ 9-2 *Fastsetting av garantert opptjening*

Garantien for opptjente rettigheter gjelder den opptjening vedkommende har rett til i henhold til folketrygdloven kapittel 3, slik kapitlet lød pr. 31. desember 2009. Grunnpensjon og sært tillegg beregnes etter folketrygdloven kapittel 3 avsnitt I. Som trygdetid medregnes tidsrom til og med 31. desember 2009. Grunnpensjon og sært tillegg fastsettes på bakgrunn av vedkommendes sivilstatus ved fylte 67 år. Tilleggspensjon beregnes som nevnt i folketrygdloven kapittel 3 avsnitt II.

For personer som har rett til uførepensjon pr. 31. desember 2009 gjelder garantien faktiske og godskrevne pensjonspoeng til og med 31. desember 2009.

§ 9-3 *Levealdersjustering av opptjente rettigheter*

For personer født til og med 1962 skal det pensjonsbeløpet som framkommer i henhold til § 9-2 divideres med vedkommendes forholdstall ved 67 år.

For personer født fra og med 1963 skal det pensjonsbeløpet som framkommer i henhold til § 9-2 divideres med forholdstallet for 1962-kullet ved 67 år. Dette beløpet multipliseres med 1962-kullets delingstall ved 67 år dividert med årskullets delingstall ved 67 år.

§ 9-4 *Beregning av garantitillegg*

Ved uttak av pensjon ved fylte 67 år eller tidligere, beregnes det hva pensjonen ville ha blitt ved første gangs uttak av hel pensjon fra fylte 67 år, jf. folketrygdloven § 20-20 andre ledd. I denne beregningen medregnes opptjente rettigheter ved fylte 67 år. Garantitillegget beregnes som differansen mellom denne beregnede pensjonen og pensjon beregnet som nevnt i § 9-2 og § 9-3.

Første ledd gjelder tilsvarende ved første gangs uttak av pensjon etter fylte 67 år, men beregningen av garantitillegget foretas på uttakstidspunktet, jf. folketrygdloven § 20-20 tredje ledd. Tillegget omregnes deretter til en beholdning ved å multiplisere med delingstallet ved fylte 67 år. Denne beholdningen lønnsreguleres for perioden mellom fylte 67 år og beregningstidspunktet, og garantitillegget framkommer ved å dividere beholdningen med delingstallet på beregningstidspunktet. Garantitillegget tas ut i samme grad som inntektpensjonen og tas ut etter tilsvarende regler som denne.

Garantitillegget fastsettes med endelig virkning på grunnlag av opptjente rettigheter ved fylte 67 år, se § 9-5.

§ 9-5 *Endringer i pensjon etter fylte 67 år*

Endringer i den enkeltes pensjon etter fylte 67 år som følge av endret sivilstatus, ny opptjening eller økt trygdetid, påvirker ikke garantitillegget.

Kapittel 10 Fastsetting av pensjonsbeholdning for pensjongivende inntekt og pensjonspoeng mv. opptjent før 1. januar 2010

§ 10-1 Virkeområde

Dette kapitlet inneholder bestemmelser om omdanning av tidligere pensjongivende inntekt og pensjonsopptjening ved omsorgsarbeid til en pensjonsbeholdning pr. 1. januar 2010. Bestemmelsene gjelder for personer som helt eller delvis er omfattet av kapittel 20 i folketrygdloven. Bestemmelser utfyller folketrygdloven § 20-21.

§ 10-2 Omdanning av pensjongivende inntekt og godskrevne pensjonspoeng for omsorgsarbeid til pensjonsbeholdning

Pensjonsbeholdningen pr. 1. januar 2010 fastsettes på grunnlag av

- a) pensjongivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15,
- b) godskrevne pensjonspoeng for omsorgsarbeid etter folketrygdloven § 3-16 og
- c) godskrevne pensjonspoeng for omsorgsarbeid for små barn for år før 1992 etter folketrygdloven § 20-21 tredje ledd, jf denne forskrift § 10-3.

Pensjongivende inntekt for hvert år oppreguleres med forholdet mellom gjennomsnittlig grunnbeløp for det aktuelle året og grunnbeløpet pr. 1. januar 2010. Årlig pensjonsopptjening tilsvarer 18,1 prosent av inntekten opp til 7,1 ganger grunnbeløpet og tilføres pensjonsbeholdningen.

Godskrevne pensjonspoeng for omsorgsarbeid tilføres pensjonsbeholdningen med et beløp tilsvarende 18,1 prosent av fire ganger grunnbeløpet dersom det er godskrevet tre pensjonspoeng. Dersom pensjonspoengtallet er redusert på grunn av opptjening etter folketrygdloven § 3-13, § 3-14 og § 3-19, se § 3-16 tredje ledd, skal beløpet reduseres tilsvarende.

Godskriving av pensjonspoeng for omsorgsarbeid for små barn for år før 1992 tilføres pensjonsbeholdningen med et beløp tilsvarende 18,1 prosent av fire ganger grunnbeløpet dersom det godskrives tre pensjonspoeng, fratrukket eventuell opptjening for samme år på grunnlag av pensjongivende inntekt som nevnt i tredje ledd andre punktum.

Pensjonsbeholdningen oppreguleres pr. 1. mai 2010 med den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra 1. mai 2009 til 1. mai 2010.

Når pensjongivende inntekt for 2009 er ferdiglignet og godskrevne pensjonspoeng for omsorgsarbeid for samme år foreligger, tilføres opptjeningen beholdningen etter reglene i andre og tredje ledd. Pensjongivende inntekt oppreguleres ved at den multipliseres med forholdet mellom grunnbeløpet pr. 1. mai 2010 og gjennomsnittlig grunnbeløp for 2009.

§ 10-3 Godskriving av pensjonspoeng for omsorgsarbeid for små barn for år før 1992

Personer som før 1992 har utført omsorgsarbeid som nevnt i folketrygdloven § 3-16 første ledd bokstav a, se folketrygdloven § 20-21 tredje ledd, skal godskrives pensjonspoeng for hvert år, se § 10-2 fjerde ledd.

Pensjonspoengene godskrives den som har mottatt barnetrygd for barnet. Hvis opplysninger om barnetrygdmottaker mangler, legges historiske opplysninger i folkeregisteret til grunn. Dersom verken barnetrygd eller folkeregisteret gir tilstrekkelige opplysninger om omsorgsforholdet, godskrives pensjonspoengene barnets mor. Den som godskrives pensjonspoeng etter denne bestemmelsen kan fremme krav om at godskrevne pensjonspoeng overføres til annen omsorgsyter som er omfattet av § 20-21 tredje ledd, se folketrygdloven § 3-16 første ledd bokstav a. Dersom omsorgsyter er omfattet av § 20-21 tredje ledd andre

punktum, men likevel ikke har fått godskrevet pensjonspeng etter denne bestemmelsen, kan han eller hun fremme krav om slik godskriving. Kravet må fremmes innen 31. desember 2015.

Kapittel 11 Overgangsbestemmelser

§ 11-1 Virkeområde

Dette kapitlet utfyller lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) del II niende ledd.

§ 11-2 Restpensjon pr. 1. januar 2011 for personer født i 1943 som tar ut og stanser eller gir avkall på pensjon i 2010

Dersom personer født i 1943 tar ut og stanser eller gir avkall på pensjon i 2010, skal det fastsettes en restpensjon pr. 1. januar 2011.

Restpensjonen skal settes til summen av basisgrunnpensjon, basistilleggspensjon og basispensjonstillegg multiplisert med forholdstallet fastsatt for det tidspunktet pensjonen ble stanset.

Verdien av basispensjon og eventuelt basispensjonstillegg skal beregnes etter reglene i folketrygdloven § 19-5 og § 19-8. Dersom pensjonen tatt ut i 2010 er beregnet med foreløpige poengtall, skal endelig fastsatte pensjonspoeng benyttes ved beregningen av basispensjonen og eventuelt basispensjonstillegg.

Ved nytt uttak av pensjon i 2011 eller senere beregnes pensjonen etter reglene om alderspensjon i folketrygdloven kapittel 19.

§ 11-3 Omregning fra foreløpige til endelig fastsatte poengtall for personer født i 1943 som tar ut pensjon i 2010

For personer født i 1943 som tar ut alderspensjon i 2010, og hvor alderspensjonen er beregnet ut fra foreløpige poengtall, skal pensjonen omregnes med virkning fra 1. januar 2011 når ligningen for 2009 foreligger. Det skal ikke benyttes forholdstall ved omregningen.

§ 11-4 Omregning av pensjon for personer født til og med 1942 ved økt opptjening og endring i sivilstand mv. etter uttak

For personer født i 1942 og tidligere år som har tatt ut pensjon beregnet med foreløpige poengtall skal alderspensjonen omregnes dersom pensjonsuttak beregnet med endelig fastsatte poengtall ville gitt ulik alderspensjon. Omregning skal også foretas dersom opptjente pensjonspoeng eller økt trygdetid etter uttaket kan gi høyere pensjon. Omregningen skal foretas i året pensjonisten fyller 70 år.

Ved endring i sivilstand mv. etter uttak av alderspensjon for personer født i 1942 og tidligere år skal pensjonen omregnes i følgende tilfeller:

- a) Ved endring i sivilstand mv. som endrer retten til grunnpensjon eller særtillegg etter folketrygdloven kapittel 3,
- b) Ved endring i sivilstand mv. som innebærer at pensjonisten får rett til grunnpensjon og særtillegg beregnet med ektefellens trygdetid etter tidligere folketrygdloven § 19-7 eller en kombinert tilleggspensjon etter tidligere folketrygdloven §§ 19-7 jf. 3-23, samt ved bortfall av disse rettighetene
- c) Ved endring i sivilstand mv. som innebærer at grunnpensjonen, særtillegg eller tilleggspensjon endres for personer som følger regler fra lov 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd §§ 7-2 nr. 3 første ledd om godskriving av ektefellens trygdetid, 7-2 nr. 2 bokstav b om fastsetting av grunnpensjon når ektefellen har gradert uførepensjon eller 7-3 nr. 3 om poengtillegg.

Omregningen etter første og andre ledd foretas ved at ny grunnpensjon, ny tilleggspensjon og nytt sært tillegg under utbetaling beregnes ved å multiplisere henholdsvis grunnpensjon, tilleggspensjon og sært tillegg etter kapittel 3 i folketrygdloven etter endring i sivilstand mv. med forholdet mellom grunnpensjon under utbetaling og grunnpensjon etter kapittel 3 i folketrygdloven før endring i sivilstand mv.

Kapittel 12 Avsluttende bestemmelser

§ 12-1 *Ikraftsetting*

Forskriften trer i kraft 1. januar 2010.

Bestemmelsene i forskriften som er gitt med hjemmel i kapittel 19 i lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) gis virkning fra 1. januar 2011.

Fra 1. januar 2010 oppheves forskrift 11. mars 1997 nr. 203 om godskriving av pensjonspoeng (omsorgspoeng) for personer som har omsorg for små barn og forskrift 11. mars 1997 nr. 204 om godskriving av pensjonspoeng (omsorgspoeng) for omsorgsarbeid for en syk, funksjonshemmet eller eldre person.

Bestemmelsene som er gitt med hjemmel i lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) del II niende ledd trer i kraft 1. januar 2011.